

УДК: 336.71

Ірина Годнюк

кандидат економічних наук, доцент,
НПЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»,
м. Кам'янець-Подільський, Україна
kapelka287@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3346-0882

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Irina Godniuk

PhD. (Economics), Assoc. Prof.
Educational and rehabilitation institute of higher education
Kamianets-Podilskyi state institute,
Kamianets-Podilskyi, Ukraine

TRANSFORMATION OF THE BANKING SERVICES MARKET IN UKRAINE

Анотація. У статті проаналізовано виклики та проблематику банківського сектору, як складової економіки України. Розкрито особливості діяльності банківської системи України у воєнний час. Розглянуто ринок банківських послуг, інфраструктуру на основі розгляду переваг технології, що дозволяє банкам аналізувати великий масив даних (Big Date), що сприяє правильній побудові бізнес-моделі банку, яка передбачає розробку та реалізацію персоналізованих пропозицій для клієнтів, виходячи з їх уподобань. Висвітлено особливості застосування банками цифрових технологій в операційних процесах, зокрема можливість обслуговування клієнтів за допомогою віддалених онлайн-сервісів та надання послуг кешбек-сервісів під час придбання банківських продуктів. Визначено основні ефекти, які отримують банки та їх клієнти у процесі трансформації банківських послуг в умовах цифровізації. Окреслено можливі підходи щодо регулювання банківської діяльності в умовах воєнного стану та позитивні наслідки у впровадженні інноваційних технологій.

Ключові слова: банки, продукти і послуги, ринок банківських послуг, трансформація, цифровізація, бізнес-моделі, банківські ризики.

Abstract. The article analyzes the implications and problems of the banking sector, as well as the warehouse economy of Ukraine. The trends in the main benefits of the banking system are explained. The peculiarities of the activity of the banking system of Ukraine during the war are revealed.

One of the key factors for the successful development of the banking sector is a strategy of continuous innovation. The only opportunity for banks to save and increase

their competitive advantages is the promotion of innovation, which signifies the strategy for the development of the banking sector.

The banking sector needs the introduction of innovative technologies of the digital format in order to meet the needs of its customers in the most complete and timely manner in order to improve business models and increase the efficiency of the credit organization. The application of information technologies in banking expands the client base, and also relieves the work of bank office employees as a result of the 24-hour availability of almost all banking services at any time. The purpose of the article is to study the main directions and effects of the transformation of banking services in the conditions of digitalization. Based on the review of the advantages of the technology that allows banks to analyze a large array of data (Big Data), the article shows that its use contributes to the correct construction of the bank's business model, which involves the development and implementation of personalized offers for customers based on their preferences. The peculiarities of the use of digital technologies by banks in operational processes are highlighted, in particular, the possibility of customer service using remote online services and the provision of cashback services when purchasing banking products. It has been established that the types of banking risks are also changing, cyber risk is added to the bank's main risks. As a result, the main effects that banks and their clients receive in the process of transformation of banking services in conditions of digitization are determined.

Key words: *transformation, digitalization, banks, products and services, business models, banking services market, banking risks.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової банківської системи спостерігається зростання конкуренції, а також наявність воєнного стану в Україні. Все це значно впливають на рівень обслуговування клієнтів, формування нових пріоритетів та банківських послуг. Одним із ключових факторів успішного розвитку банківської сфери є стратегія постійних нововведень. Єдиною можливістю банкам зберегти та збільшити свої конкурентні переваги є впровадження інновацій, що визначає стратегію сталого розвитку банківського сектора.

Цифровізація банківської діяльності через розвиток технологій та збільшення клієнтських потреб вимагає від банків розширення переліку послуг, включаючи до нього фінансові та нефінансові послуги. Тому перед банками сьогодні стоїть серйозне завдання щодо трансформації моделі організації та надання банківських послуг, що дозволить удосконалити клієнтські сервіси, урізноманітнити продуктові пропозиції та диверсифікувати доходи.

Актуальність даного дослідження визначається необхідністю пошуку алгоритмів для якісного та персоналізованого просування банківських продуктів та послуг на основі використання сучасних підходів та технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зазначені проблеми перебувають у центрі уваги відомих вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, окремим теоретичним питанням дослідження ринку банківських послуг присвячені праці таких відомих дослідників, як В. Базилевич, О. Дзюблюк, І. Лютий, С. Науменкова, В. Міщенко, В. Усоскін, Е. Уткін,

О. Чуб, А. Чухно, В. Шмігельська. Питання впровадження сучасних технологій у банківській сфері досліджували: Н. Акименко, А. Касич, Л. Кльоба, І. Краснова, М. Щеглюк, С. Реверчук, С. Шелудько, Г. Віал, А. Іп, Н. Бокен, А. Булмакул та інші. Проте вимагають більшої уваги виявлення сутності банківських послуг і навіть дослідження тенденцій інноваційного розвитку на банківському секторі в умовах війни та післявоєнному відновленні, що зумовлює мета цієї статті.

Мета статті. Метою статті є висвітлення сучасних тенденцій розвитку банківських послуг в умовах війни на основі аналізу ринку послуг, які посилено впроваджуються у процес здійснення банківських операцій, спираючись на досвід як світового, так і українського споживчого сегменту та їх роль у післявоєнному відновленні України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сталий розвиток банківського сектору в Україні в умовах воєнного стану є важливим для економічного відновлення та загальної фінансової стабільності країни. Незважаючи на численні виклики, банківський сектор має можливість використати війну як каталізатор для перетворень і відігравати провідну роль у відбудові та майбутньому зростанні України.

Найважливішою частиною фінансової системи є ринок банківських послуг, що вважається першим із механізмів мобілізації та перерозподілу фінансових ресурсів для задоволення потреб населення та підприємств. Важливу роль на ринку банківських послуг відіграє добре розвинена інфраструктура – це, насамперед, організаційно-правові форми, які створюють формування попиту і пропозиції, купівлю та продаж банківських продуктів завдяки фінансовим інститутам, що функціонують в країні [2].

Ринок банківських послуг функціонує за умов існування регулятора, який проводить моніторинг, держави зі сторони НБУ, що має значний вплив як на фінансовий ринок в цілому, так і на ринок банківських послуг; банківські послуги ще гроші, що представляють собою ліквідний актив, що неможливо замінити жодним іншим засобом; характерні властивості грошей визначають особливість функціонування ринку банківських послуг; гроші можуть миттєво переміщуватися, а банки здатні швидко акумулювати їх за необхідності; банківський ринок взаємодіє з новими інструментами та методами надання фінансових послуг; під впливом нинішніх обставин відбувається значне прискорення цифрової трансформації у банківському секторі, внаслідок чого впроваджено значну кількість інновацій, спрямованих на полегшення банківських процедур, підтримку стабільного функціонування системи та захист існуючих механізмів від зовнішніх загроз [8].

Останнім часом банківська система країни функціонує в умовах стресу, невизначеності та значних змін на фінансовому ринку. Ці виклики пов'язані як із пандемією COVID-19 та введенням карантинних обмежень з 2020 року, так і з воєнними діями, що розпочалися в Україні 24 лютого 2022 року. Проведемо аналіз динаміки кількості банків в Україні за період з 01.01.2008 р. по 01.01.2024 р.

Таблиця 1

Кількість комерційних банків в Україні з 2008 по 2025 рр.

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т.ч. зі 100% іноземним капіталом
на 1.01.2008	175	47	17
на 1.01.2009	184	53	17
на 1.01.2010	182	51	18
на 1.01.2011	176	55	20
на 1.01.2012	176	53	22
на 1.01.2013	176	53	22
на 1.01.2014	180	49	19
на 1.01.2015	163	51	19
на 1.01.2016	117	41	17
на 1.01.2017	96	38	17
на 1.01.2018	82	38	18
на 1.01.2019	77	37	23
на 1.01.2020	75	35	23
на 1.01.2021	74	33	23
на 1.01.2022	71	33	23
на 1.01.2023	67	30	22
на 1.01.2024	63	27	19
на 1.01.2025	61	26	19

Джерело: розроблено автором за [10]

З табл. 1 видно, що з 2008 по 2025 рік кількість банків України постійно зменшувалась. Це відбулося через неналежну роботу регулятора – НБУ, який не достатньо контролював масове виведення коштів за кордон, що призвело до неліквідності та ліквідації 114 банківських установ.

У 2024 році банківська система продемонструвала найкращі показники з початку повномасштабного вторгнення. За перші п'ять місяців минулого року фінансові установи отримали майже 68 млрд грн чистого прибутку, що на 27% перевищує результати аналогічного періоду 2023 року. Основними чинниками такої позитивної динаміки стали зовнішня фінансова підтримка України та її надходження через вітчизняну банківську систему. Додатково цьому сприяли високі зарплати військовослужбовців та інших громадян [10].

Наразі банки стабільно працюють, забезпечуючи безперервне надання послуг, підтримуючи функціонування своїх мереж, а також зберігаючи прибутковість та нарощуючи капітал. Розвиток банківського бізнесу та сервісів спрямований на активне впровадження цифрових технологій, що дозволяє вдосконалювати існуючі моделі роботи та підвищувати ефективність діяльності.

Автоматизація та цифровізація банківських послуг сприяють поступовому скороченню кількості фізичних відділень, оскільки більшість операцій переходять в онлайн-формат. Так, за досліджуваний період кількість банківських підрозділів

зменшилася на 40% від початку 2019 року, і на початок 2024 року залишалося 5138 діючих відділень. Найбільше скорочення відбулося в АТ «Ощадбанк» - на 1448 відділень (55%) та АТ КБ «ПриватБанк» - на 889 відділень (44%) [7].

У сучасних умовах банки все більше орієнтуються на запити та вподобання клієнтів, що потребує не лише збору значного обсягу інформації, а й її детального аналізу. Виконання цієї задачі стало можливим завдяки впровадженню технології Big Data (Великі дані) у банківську сферу. Використання цієї технології сприяє підвищенню рентабельності банківських установ, оскільки аналітика великих масивів даних дозволяє правильно вибудовувати бізнес-моделі та створювати персоналізовані пропозиції для клієнтів відповідно до їхніх потреб [1].

Наприклад, ПриватБанк, аналізуючи своїх клієнтів, враховує не лише їхній фінансовий стан, а й такі фактори, як вік та купівельна спроможність. Завдяки цьому формується загальний портрет користувача банківських послуг, на основі якого банк може запропонувати індивідуальні рішення або, у разі високих ризиків, відмовити у співпраці, зокрема через погану кредитну історію чи низьку платоспроможність.

Результатом застосування таких підходів стає персоналізований банківський сервіс, який вигідний як для самого банку, так і для його клієнтів. Цифрові технології дозволяють створювати унікальні фінансові продукти, що підвищують лояльність існуючих клієнтів та сприяють залученню нових, тим самим розширюючи клієнтську базу та зміцнюючи позиції банку на ринку [8].

Другим ключовим напрямом трансформації банківської сфери під впливом цифровізації є оптимізація операційних процесів. Ефективність функціонування банку значною мірою визначається якістю організації операційної діяльності, яка, у свою чергу, залежить від вибраної бізнес-моделі. Саме ці два аспекти відіграють важливу роль у процесі модернізації банківських послуг в умовах цифрових змін.

Впровадження інноваційних технологій та розробка нових фінансових продуктів дозволяють банкам не лише прискорити здійснення операцій, а й значно спростити їх. Одним із ключових факторів цієї оптимізації є переведення обслуговування клієнтів у цифровий формат. Використання сучасних технологій в операційних процесах банків забезпечує низку переваг, зокрема можливість дистанційного обслуговування через мобільні додатки та онлайн-сервіси, що усуває потребу у фізичному відвідуванні відділень. Крім того, цифровізація дає змогу створювати персоналізовані пропозиції, які включають індивідуальні знижки та найбільш вигідні умови для кожного клієнта, підвищуючи рівень їхньої лояльності до банку [5].

Об'єднана банківська мережа «Power Banking» є ключовим елементом фінансової інфраструктури України та реалізована з ініціативи Національного банку України (НБУ). Вона об'єднує банківські відділення по всій країні, забезпечуючи стабільний доступ клієнтів до фінансових послуг навіть у разі блекаутів чи інших надзвичайних ситуацій. До складу цієї мережі входить понад 1800 відділень, обладнаних альтернативними джерелами живлення, резервними каналами зв'язку, посиленою інкасацією готівки та додатковим персоналом для ефективного обслуговування клієнтів [6].

До числа системно важливих банків, що беруть участь у проєкті «Power Banking», входять: ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Райффайзен Банк, Укргазбанк, Сенса Банк, ПУМБ, Укрсиббанк, ОТП Банк, Універсал Банк, Південний, Кредобанк, Таскомбанк, А-Банк. Крім того, багато відділень цієї мережі підтримують функцію

«банкоматного національного роумінгу», що дозволяє клієнтам знімати збільшені суми готівки у будь-якому відділенні мережі, задовольняючи поточні фінансові потреби та формуючи резервні запаси.

З точки зору розвитку банківського сектору, перспективними напрямками залишаються FinTech та необанкінг. FinTech охоплює фінансові послуги, що базуються на передових цифрових технологіях, і активно розвивається завдяки поширенню Інтернету та цифрової економіки. До ключових сфер FinTech належать мобільні платежі, миттєві грошові перекази, краудфандингові платформи, P2P-кредитування, блокчейн-рішення та криптовалюти. Ці інновації відкривають нові можливості для вдосконалення банківських послуг та розширення фінансового ринку [7].

Термін «необанкінг» тісно пов'язаний із поняттями «мобільний банк», «віртуальний банк», «інтернет-банк», «цифровий банк» та «челенджер-банкінг». Він передбачає використання сучасних технологій та інноваційних платформ для покращення традиційного банківського обслуговування. Головна особливість необанків – відсутність фізичних відділень, оскільки всі послуги надаються виключно в онлайн-форматі. Такі банки пропонують дистанційне відкриття рахунків, випуск платіжних карток, онлайн-платежі, мобільні депозити, бюджетні інструменти та багато інших фінансових сервісів.

В Україні необанки не мають можливості отримати власну банківську ліцензію, тому їх діяльність базується на співпраці з традиційними банками, які мають відповідні дозволи. Вони купують банківські послуги у фінансових установ і надають їх кінцевим клієнтам під власним брендом. На відміну від цього, челенджер-банки є повноцінними ліцензованими фінансовими установами, що працюють без фізичних відділень, але використовують FinTech-рішення для надання банківських послуг [6].

Цифрові фінансові технології сприяють створенню інноваційних продуктів, що адаптуються до мінливих потреб користувачів. Завдяки онлайн-доступу банки можуть обслуговувати клієнтів незалежно від їхнього місця проживання, пропонуючи віддалене відкриття рахунків, автоматизовані консультації з управління фінансами та безконтактні платіжні рішення. Такі технології дозволяють банкам залишатися конкурентоспроможними навіть без фізичної присутності у віддалених регіонах.

Розширення каналів продажів відбувається завдяки впровадженню фінансово-технологічних рішень, що дозволяють банкам взаємодіяти з клієнтами через різні цифрові платформи. Серед них – мобільні додатки, онлайн-сервіси та соціальні мережі, які забезпечують швидкий і зручний доступ до банківських продуктів. Поеднання широкої доступності з оперативністю цифрових транзакцій сприяє зростанню обсягів продажів і зміцненню позицій банків на ринку. Використання маркетингових стратегій, заснованих на аналізі даних, дає змогу банкам створювати персоналізовані пропозиції для потенційних клієнтів, що позитивно впливає на рівень залучення та збільшення продажів.

Сучасні фінансові цифрові інновації охоплюють такі ключові технології:

- хмарні обчислення (включаючи серверні та віддалені ресурси);
- машинне навчання;
- біометричну ідентифікацію;
- штучний інтелект;
- обробку та аналіз великих даних;
- доповнену і віртуальну реальність;

- блокчейн-технології та розподілені реєстри даних;
- Інтернет речей (IoT) та промислові смарт-рішення [9].

Попри активний розвиток інноваційних рішень в українському банківському секторі, вивчення та адаптація міжнародного досвіду може сприяти вдосконаленню внутрішніх фінансових моделей. Одним із перспективних підходів у цьому напрямі є створення комплексної екосистеми продуктів і послуг, що забезпечує інтеграцію різних банківських рішень для покращення клієнтського досвіду.

Впровадження цифрової екосистеми надає банкам нові можливості для розширення їхнього впливу через інтеграцію широкого спектра сервісів і продуктів. Такий підхід сприяє створенню комплексного середовища, яке задовольняє різноманітні потреби клієнтів, підвищуючи рівень їхнього користувацького досвіду. Завдяки цьому формується лояльність клієнтів, а також зміцнюється позиція банку на конкурентному ринку [7].

Наприклад, окрім мобільного застосунку та офіційного вебсайту, банк може створити інтегрований інтерфейс, що поєднує різні фінансові послуги в одному цифровому просторі. Такий інструмент може виступати як персональний фінансовий помічник, що дозволяє ефективно керувати рахунками, платіжами та іншими операціями. Завдяки цьому банки можуть використовувати механізми перехресних продажів, пропонуючи клієнтам додаткові послуги, які раніше могли бути не пов'язані між собою. Крім того, цей формат співпраці з партнерами відкриває нові джерела доходу, зокрема у вигляді комісійних платежів за інтегровані сервіси.

Інтеграція фінансових послуг із різних галузей та регіонів сприяє формуванню цінного масиву даних, що допомагає краще розуміти поведінку клієнтів та прогнозувати їхні потреби. Використання таких даних дає змогу банкам оперативно адаптувати свої стратегії відповідно до змін у ринковому середовищі, що забезпечує їм конкурентну перевагу. У результаті банк перетворюється на не просто фінансову установу, а на центр аналітики та знань, що активно використовує отриману інформацію для створення нових послуг [3].

Цифрова екосистема передбачає єдину платформу, що об'єднує користувачів фінансових послуг і компанії, які їх надають. Важливу роль у цьому відіграє розвиток технологічної, фінансової та операційної інфраструктури, яка забезпечує ефективну взаємодію між банками, фінансовими установами та їхніми партнерами. Завдяки такій моделі банк може залучати відомі компанії, що інтегруватимуть власні сервіси у спільний цифровий простір [7].

Серед основних переваг впровадження цифрових технологій у банківському секторі, особливо в умовах воєнного стану, можна виділити такі:

- ефективніше використання ресурсів банку;
- скорочення витрат на операційну діяльність;
- зменшення кількості фізичних відділень без втрати якості обслуговування;
- мінімізація потреби у фізичному контакті між клієнтами та банком;
- швидке дистанційне обслуговування;
- розширення спектра банківських послуг;
- надання консультаційних та фінансових послуг у режимі реального часу [8].

Завдяки впровадженню інноваційних технологій банківський сектор України витримав випробування і поступово відновлює свою діяльність в умовах воєнного

стану. Щодо регулювання банківської діяльності в умовах воєнного стану можна сформулювати наступні принципи банківської діяльності:

Захист інтересів клієнтів банку, зокрема вкладників.

Банки удосконалюють системи захисту банківських даних клієнтів. Механізми автоматизації та штучного інтелекту допомагають запобігати шахрайствам та кібератакам, що сприяє збільшенню рівня безпеки [4].

Підтримка діяльності банків та їх ліквідності.

З ініціативи Асоціації українських банків, Незалежної асоціації банків України та за підтримки Національного банку України, 10 грудня 2024 року було підписано Меморандум про забезпечення прозорості функціонування ринку платіжних послуг було підписано провідними банками країни. Ключовим елементом цього документу є запровадження уніфікованих стандартів для надавачів платіжних послуг, що сприяють боротьбі з фінансовими махінаціями та покращенню контрольних заходів за платіжними операціями. Активне приєднання банків України до Меморандуму свідчить про посилення взаємодії фінансових установ для створення безпечного середовища для клієнтів, що є важливою складовою розвитку фінансового сектору в Україні та адаптації українських банків і фінансових установ до міжнародних стандартів прозорості та надійності фінансових послуг [10].

3. Прозорість звітності, що відображає реальний фінансовий стан банків.

Звітність зі сталого розвитку передбачає імплементацію європейських стандартів, які мають гармонізувати нормативно-правове поле України з директивами ЄС. Уряд очікує, таким чином досягнення прозорості у звітуванні; розробки єдиної платформи для подання нефінансової звітності; залучення іноземних інвестицій та підвищення рівня довіри інвесторів.

З 2024 по 2027 роки заплановано поступове впровадження нових міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). Зокрема, це МСБО 1 («Класифікація зобов'язань»), МСФЗ 16 («Орендні зобов'язання»), а також оновлення стандартів МСФЗ 7 та МСФЗ 9, що стосуються класифікації та оцінки фінансових інструментів і вже в кінці 2025 року розробка єдиного електронного формату звітності за єдиними правилами та на єдиній платформі для подання звітності [10].

Останнім і найбільшим викликом для підприємців є формат звітування зі сталого розвитку як частини нефінансової звітності компанії та розкриття ризиків, невизначеності і впливу від війни у примітках до фінансових звітів.

Запровадження звітності зі сталого розвитку є важливим кроком для інтеграції України в європейський економічний простір, що є викликом і можливістю, яка сприятиме розвитку фінансової системи країни на засадах прозорості, відповідальності та сталого розвитку.

Висновки. Банки активно модернізують свої послуги, що дозволяє їм підвищувати рівень обслуговування клієнтів і зміцнювати їхню лояльність. У результаті фінансові установи не лише утримують свою клієнтську базу, а й розширюють її.

Трансформація банківських послуг сприяє створенню нових бізнес-моделей та відкритих фінансових екосистем, у яких беруть участь як банки, так і представники інших ринків і кінцеві споживачі. Варто підкреслити, що цифровізація є ключовим фактором її стійкості, гнучкості та конкурентоспроможності в сучасних умовах,

це не просто технологічний процес, а стратегічний підхід, який допомагає банкам швидко адаптуватися до змін у середовищі та реагувати на потреби клієнтів.

Для розвитку цифрового банкінгу в Україні ключовим завданням є розробка конкурентоспроможних банківських продуктів, що поєднують традиційні фінансові послуги з інноваційними цифровими рішеннями. Це дозволить не лише зберегти затребувані послуги, а й зробити їх більш зручними та доступними.

Окрему увагу необхідно приділити питанням стійкості банків до потенційних ризиків, зокрема кіберзагроз, фінансової нестабільності та кризових ситуацій. Для цього потрібно зміцнювати кібербезпеку, урізноманітнювати джерела фінансування та підтримувати належний рівень капіталу. Співпраця з урядовими та міжнародними організаціями також відіграє важливу роль у стабільності банківської системи, адже дає змогу отримувати підтримку, брати участь у програмах фінансової допомоги та обмінюватися інформацією про актуальні ризики.

Отже, завдяки впровадженню стійких стратегій, цифрових технологій та соціально відповідальної діяльності банківський сектор може зробити вагомий внесок у відновлення економіки та розвиток країни в післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Андрющенко І. С., Скидан В. Л. Цифрова трансформація банківського сектора України. *Бізнес-інформ*. 2023. № 12. С. 77-82. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-12_0- pages-77_82.pdf
2. Барановський О. Сьогодення світового ринку банківських послуг. *Вісник Національного банку України*. 2022. № 4. С. 18-23.
3. Вареник Н. Інтернет-банкінг: для людини чи проти неї? *Дзеркало тижня*. 2023. URL: <https://zn.ua/business>
4. Годнюк І.В. Фінансове шахрайство у комерційних банках України. Шляхи боротьби у сфері безготівкових розрахунків. URL : <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/796>
5. Tidke Sunita. Marketing of the Banking Services. 2017. Iss.-3, Vol.-2. URL: https://ijariie.com/AdminUploadPdf/Marketing_of_the_Banking_Services_1453.pdf
6. Краснова І. В., Щеглюк М. С., Тур Г. О. Fintech та цифрові трансформації на фінансовому ринку. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL : <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1424>
7. Кретов Д. Ю., Міндова О. І. Цифровізація банківського сектору України: сучасний стан та перспективи розвитку. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/965>
8. Марценюк О. В. Тенденції ринку банківських послуг в умовах воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3217>
9. Розарьонова О., Шмігельська В. Аналіз сучасного стану ринку банківських послуг в Україні та напрями його розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/45.pdf
10. Bankografo.com Аналіз банків України: огляди, графіки, факти. 2024. URL: <http://bankografo.com>

References:

1. Andriushchenko I. S., Skydan V. L. (2023) Tsyfrova transformatsiia bankivskoho sektora Ukrainy [Digital transformation of the banking sector of Ukraine]. *Biznes-inform - Business information*, vol. 12, pp. 77-82. Available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-12_0-pages-77_82.pdf (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]
2. Baranovs'kyj, O. (2022) «Today's world market of banking services» [The current state of the global banking market], *Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy*, vol. 4, pp. 18-23.
3. Varenyk, N. (2023) «Internet banking: for a person or against him?» [Internet banking: for people or against them?], *Dzerkalo tyzhnia*, Available at: <https://zn.ua/business/internet-banking-dlya-cheloveka-ili-protiv-nego.html> (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]
4. Hodniuk, I.V. (2021) Finansove shakhraistvo u komertsiiynykh bankakh Ukrainy. Shliakhy borotby u sferi bezghotivkovykh rozrakhunkiv [Financial fraud in commercial banks of Ukraine. Ways to combat it in the field of non-cash payments]. Available at: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/796> (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]
5. Tidke Sunita. (2017) Marketing of the Banking Services. Iss. 3, vol. 2. Available at: https://ijariie.com/Admin-UploadPdf/Marketing_of_the_Banking_Services_1453.pdf (Accessed Ber 09, 2025) [in America]
6. Krasnova, I.V., Shcheliuk M.S., Tur, H.O. (2023) Fintech ta tsyfrovi transformatsii na finansovomu rynku [Fintech and digital transformations in the financial market]. *Efektivna ekonomika - Efficient economy*. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1424> (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]
7. Kretoy, D. Yu., Mindova, O. I. (2024) Tsyfrovizatsiia bankivskoho sektoru ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Digitalization of the banking sector of Ukraine: current state and development prospects] Available at: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/965> (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]
8. Martseniuk O. V., (2024) Tendentsii rynku bankivskykh posluh v umovakh voiennoho stanu ta u pisliavoiennomu vidnovlenni Ukrainy [Trends in the banking services market under martial law and in the post-war reconstruction of Ukraine] Available at: URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3217> (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]
9. Rozaronova, O., Shmihelska, V. (2018) Analiz suchasnoho stanu rynku bankivskykh posluh v Ukraini ta napriamy yoho rozvytku [Analysis of the current state of the banking services market in Ukraine and directions of its development]. *Efektivna ekonomika - Efficient economy*. 10. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/45.pdf (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]
10. Bankografo.com (2024) Analysis of Ukrainian banks: reviews, graphs, facts [Analysis of Ukrainian banks: reviews, charts, facts] Available at: <http://bankografo.com/> (Accessed Ber 09, 2025) [in Ukrainian]